

Nr 32.

Av herr Lithander, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utökning av repetitionsövningarna för landstormsmän.

Enligt nu gällande värnpliktslag är det ej förrän i år som landstormens 5-dagarsövning första gången kommer att äga rum och då antagligen blott de tvenne yngsta årsklasserna.

Sedan värnpliktslagen antogs, har ett så gott som hela Europa omfattande världskrig ödelagt länder och folk och med oerhörd skärpa visat inför vilka uppgifter även våra försvarskrafter kunna komma att ställas och då även vår landstorm. Vi ha sett hur yngsta och äldsta årsklasser hos de stridande utkallats, och helt nyligen har en av stormakterna under brinnande krig i införandet av värnplikt sett en nödvändig åtgärd.

Ännu är Sverige förskonat från att hava indragits i kriget, ännu ha vi lyckan att få ägna oss åt fredliga värv, men det är en bjudande plikt för oss att väl använda tiden och på olika områden bereda oss för de ofredsdagar, som kunna komma, ingen vet när. Man kan då beträffande landstormen ej vara blind för de svåra uppgifter den kommer att stå inför med så otillräcklig utrustning och så bristande utbildning och övning som ännu är fallet och vad det har att betyda i minskad värnkraft för vårt land, om landstormen ej kan fylla sin plats vid sidan av fälttrupperna.

Befälsbristen inom landstormen har Kungl. Maj:t sökt avhjälpa genom yrkande i kungl. proposition nr 165 år 1915 om högst 42 dagars övning och anslag kronor 425,000, som beviljades.

I år begäres i fjärde huvudtiteln ett extra anslag av kronor 850,000 till utbildning av landstormsbefäl under år 1916.

Det har alltså visat sig, att det varit i hög grad angeläget att få bristerna i landstormsbefälsutbildningen snarast möjligt avhjälpas.

Även med den ökade övning för landstombsbefälet, som man får hoppas att riksdagen kommer att bevilja, kan man mer än väl förstå hur svårt det skall vara att leda så gott som helt oövade landstormsmän, där ännu icke någon genomgått ens 5-dagarsövningen, utan den knapphändiga militära utbildningen som erhållits kan ligga ända till mera än 20 år tillbaka i tiden.

Det kan icke vara välbetänkt att under nu rådande förhållanden ställa landstormens övning på framtiden. Bristen på övning för landstormen är tyvärr så allmänt känd, att det knappast behöver påvisas, men som exempel kan anföras ett uttalande av kompanichefen för II kompaniet i Göteborgs södra landstombsområde 32 A 1:ste stadsingenjör Albert Lilienberg, så lydande: »I de oroliga tider som nu råda borde väl att börja med *alla* årsklasser övas. Vidare är ju övningstiden redan under fredstid för kort, men under nuvarande förhållanden fullkomligt otillräcklig. När t. ex. av II kompaniets 215 man minst 160 aldrig hade tagit ett mausergevär och ännu fler icke kunde ladda det, när så gott som ingen kunde deltaga i spridandet av en skyttelinje — ja, då kan var och en förstå, att övning av landstormen är ytterst behövlig och att 5 dagar icke räcka långt. Fyra veckor är enligt min erfarenhet ett absolut *minimum*.

Linjens alla årsklasser ha 1914 och förra året övats 6 veckor och tagas nu ånyo, så att de snart alla fått 3 månaders övning — men landstormen *ingen*. Mången hade väntat sig, att när linjetruppernas alla årsklasser genomgåts, man skulle efter samma metod fortsatt in på landstormens årsklasser. Landstormen hade då fått en ordentlig övning under linjebefäl, vilket varit det lyckligaste. Det skulle, enligt mitt förmenande, även fortfarande vara lyckligast om, när linjetruppernas andra omgång slutat, man fortsatte med landstormen årsklass efter årsklass. Landstombsbefälet skulle därvid givas särskilt för detta anpassad övning, synnerligen välbehövlig även efter de befälskurser som varit.

Till ytterligare motivering av detta vill jag bringa i åtanke, att det är icke nog med att landstombsbefälet är mindre skolat än linjens, utan det får under sitt kommando folk, som är så gott som oövat, vilket gör deras uppgift dubbelt krävande, ja, överstigande mänskliga krafter.»

Chefen för sjätte arméfördelningen, generalmajor Gustaf Wrangel, har i rapport över verksamheten vid landstormsofficers- och

landstormsadjutantskurserna bland annat anfört, att landstormsfrågan i vårt land är dock icke fullständigt löst, innan obligatoriska landstormskurser för befälet bli periodvis återkommande och innan landstormens utrustning fullständigas därhän, att densamma blivit vad den personliga utrustningen beträffar, jämnställd med linjetruppernas.

Här är framhållet behovet av landstormsbefälets utbildning och utan ringaste tvivel gäller behovet av övning i önskvärd grad även landstormsmännen i ledet.

Av synnerlig vikt är att i snara repetitionsövningar för landstormsmän obligatoriska skjutövningar komma att ingå.

På grund av vad sålunda anförts får undertecknad föreslå,

att riksdagen måtte besluta, att hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning samt framläggande snarast möjligt inför den nu samlade riksdagen av förslag angående den utökning av repetitionsövningarna för landstormsmän, som genom kriget skapade nya förhållanden föranleda.

Stockholm den 24 januari 1916.

Edvard Lithander.
